

УДК [070.1:378.4(477)]

ПИТАННЯ ВУЗІВСЬКОЇ ПРЕСИ В ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ВИМІРІ

К. М. Фендріков

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди (м. Харків, Україна)*

E-mail: author@i.ua

THE PROBLEM OF UNIVERSITY PRESS IN HISTORIC-PEDAGOGICAL ASPECT

K. M. Fendrykov

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University (Kharkiv, Ukraine)

У статті на основі аналізу історико-педагогічних джерел простежено генезис вузівської преси упродовж другої половини XIX – початку XXI століть. Із урахуванням суспільно-політичних чинників, тенденцій розвитку національної вищої школи і завдань преси визначено специфіку функціонування вузівських газет і журналів на різних історичних етапах. Доведено, що такі друковані органи виконували функцію «літописця» університетського життя, «сигналізували» про проблемні місця у підготовці майбутніх фахівців, акцентуючи увагу на питаннях організації навчального процесу у вищій школі, профорієнтаційної роботи і виробничої практики, самоорганізації студентського життя, проживання в гуртожитках тощо. На основі вивчення й систематизації матеріалів, що друкувалися на шпальтах газет провідних вишів України у досліджуваній період, виявлено засоби їх впливу на процес професійного становлення майбутніх фахівців.

Ключові слова: преса, вузівська преса, вищі навчальні заклади, Україна, генезис, підготовка, фахівець.

Вступ. Зміна освітньої парадигми на сучасному етапі розвитку українського суспільства вимагає від національної вищої школи вдосконалення системи підготовки майбутніх фахівців, які не лише

досконало володіють своєю професією, але й здатні самоактуалізуватися в соціальному і пізнавальному плані, творчо підходити до професійної діяльності, брати на себе відповідальність за інших, спільну справу, набувати особистісного авторитету і статусу.

Вище зазначене вимагає оптимальної реалізації в умовах ВНЗ усіх наявних засобів педагогічного впливу на становлення особистості майбутнього фахівця, серед яких особливе місце посідає вузівська преса, яка інформує читацьку аудиторію про важливі новини, стратегічні рішення, події в житті навчального закладу та на ринку освітніх послуг, привносить у маси певну культуру, норми поведінки, що прямо чи опосередковано впливає на усвідомлення результатів праці, відчуття роботи в команді, на професійний та кар'єрний розвиток працівників і студентів, їхній інтелектуальний рівень і моральний стан.

Стратегія пошуку ефективних шляхів розв'язання порушеної проблеми зумовлює звернення до історико-педагогічного досвіду функціонування вузівської преси з метою його актуалізації в освітніх реаліях сьогодення.

Аналіз наукової розробки проблеми засвідчив, що загальні підходи до характеристики вузівської преси як окремої групи періодичних видань знайшли відображення в працях А. АCOPEVA, Д. Алексеева, С. Блека, Я. Засурського, А. Кривоноса, П. Чукова та ін. Питання становлення й розвитку вузівської преси на теренах радянської Росії стали предметом дослідження Є. Ахмадуліна, А. Грабельникова, Б. Єсіна, Ю. Носової, О. Токаревої та ін. Проте у національному історико-педагогічному вимірі порушена проблема не знайшла належного висвітлення.

Формулювання цілей та завдань статті. Мета статті полягає у визначенні генезису вузівської преси в контексті становлення й розвитку національної вищої школи, окресленні специфіки її функціонування на різних історичних етапах, виявленні впливу на процес професійної підготовки майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. У процесі наукового пошуку встановлено, що вузівська преса в Україні має глибоке коріння. Її паростки сягають другої половини XIX століття, коли було започатковано друк академічних вузівських журналів («Університетські вісті», «Записки Імператорського Харківського університету», «Записки Імператорського Новоросійського університету»), основна мета яких полягала в опублікуванні наукових праць як співробітників університету, так і вчених

з інших вишів. Визначена мета зумовила доволі сталу структуру таких видань, перша частина яких являла собою збірник наукових статей професорів і викладачів університету, друга – синтез офіційної інформації вишу і корисних порад для студентів. Саме офіційні відділи цих видань, які слугували своєрідною візитною карткою університету, публікуючи поряд з різними постановами відомості про події внутрішнього життя вищого навчального закладу, стали попередниками вузівських «багатотиражок», які набули поширення у вітчизняній вищій школі упродовж ХХ століття.

Результати наукового пошуку засвідчили той факт, що формування й розвиток вузівської преси в радянський період безпосередньо пов'язані з кардинальними змінами в самій структурі вищої школи. Події 1917 р. змінили не тільки соціальний лад, але й поставили на порядок денний питання створення нової вищої школи. Офіційно визнаний курс на «зрощування» нової пролетарської інтелігенції й утвердження комуністичної ідеології, соціальне замовлення на створення позитивного іміджу радянської системи вищої освіти зумовив появу нового типу видань у межах вищих навчальних закладів - вузівських багатотиражних газет. Поступово вони поширилися на всі виші України, проте їх цілі, завдання, тематика публікацій не були сталими й визначалися низкою чинників. Зокрема, 8 квітня 1927 р. вийшла друком газета Харківського інституту народної освіти (ХІНО) «Робітник освіти». З 1928 р. вона виходила під назвою «Інновець», а з 1930 р., після реорганізації ХІНО, під назвою «За нові кадри». З відновленням діяльності Харківського державного університету його друкованим органом стала газета «За більшовицькі кадри», заснована 1 січня 1936 р.

25 жовтня 1929 р. побачив світ перший номер газети «Кузня освіти». Під її заголовком було зазначено, що це «газета пролетарського студентства, професури та службовців Київського інституту народної освіти. У передовій статті «На нові рейки» визначалася роль газети у здійсненні завдань першої п'ятирічки. Ішлося про розгортання соціалістичного змагання, піднесення рівня навчального процесу, комуністичне виховання студентства. У 1932 р газета стала називатися «За комуністичні кадри». Вона провела значну роботу щодо перетворення Київського інституту народної освіти на університет і у вересні 1933 р. вийшла під лозунгом «Хай живе Київський університет».

Показово, що на межі 20-х – початку 30-х років ХХ століття з урахуванням реформаційних процесів у сфері вищої освіти виходять друком газети «Київський політехнік» (1927 р.) Київського політехнічного інституту, «Рефлекс» (1931 р.) Харківського медичного інституту, «Автошляховик» (1931 р.) Харківського автошляхового інституту тощо.

Відкриття 1933 р. педагогічних інститутів також зумовило започаткування друкованих органів. Так, починаючи з 1933 р., виходять друком газети «За більшовицького педагога» (Харківський державний педагогічний інститут), «За педагогічні кадри» (Полтавський державний педагогічний інститут), «За педагогічні кадри» (Київський державний педагогічний інститут) тощо. Наприклад, газета «За більшовицького педагога» Харківського державного педагогічного інституту до літа 1941 року виходила щотижня упродовж навчального року. На першій полосі біля назви видання указувалися її засновники: партком, комітет ЛКСМУ, профком та дирекція Харківського державного педагогічного інституту [8]. Окрім того, обов'язковим елементом заголовку газети був лозунг партії «Пролетарі всіх країн, єднайтеся!». Під заголовком газети традиційно розміщувався анонс кращого матеріалу номера, передовиці. Як правило, ця назва оформлювалася у вигляді лозунгу, наприклад, «Виправити припущені помилки», «За міцну учбову дисципліну», «Наш інститут в 1940 році», «Якою має бути лекція» тощо. До 1941 року тираж газети складав 1000 примірників. Газета розповсюджувалася платно – ціна на лютий 1941 року складала 10 коп.

У цей період газета «За більшовицького педагога», як і більшість інших вузівських газет, представляла собою літопис життя вишу. На її сторінках головне місце посідали питання навчального процесу, профорієнтаційної роботи, самоорганізації студентів, проживання в гуртожитках. Нерідко авторами матеріалів виступали самі студенти, які наголошували на важливості складових професійної підготовки майбутнього вчителя («Здійснимо свої мрії», «Радісні і творчі роки», «Чудова професія», «Вечір зустрічі з десятикласниками» тощо) [2; 3; 8].

Зауважимо, що схожий зміст і відносна свобода тематичного наповнення були ознакою й інших вузівських багатотиражок першої половини 1930-х років. Газети намагалися допомогти адміністрації ВНЗ і студентам в організації навчального процесу й професійної підготовки. Наприклад, типовими питаннями, які порушували студенти в процесі обговорення, були недостатня розробленість лекційних курсів, нестача

літератури і приміщень для занять, незадовільні побутові умови; викладачі критикували несистематичне відвідування студентами занять і низький рівень їхньої підготовки [5, с. 91].

Окрім цього, вузівські газети публікували матеріали, присвячені комсомольському вихованню, діяльності комуністичної партії і її лідерів. Проте в цей час вони не займали більшості газетних полос і були швидше необхідною, чим супровідною темою. Для прикладу наведемо зміст окремих номерів газети «Рефлекс» (1931 р.) Харківського медичного інституту: «В кожному лекцію, кожен семінар – марксо-ленінську методологію», «Настановлення т. Сталіна не реалізовані», «Зламати бар'єр на шляху запровадження госпрозрахунку», «Байдужість до справи Розенберг – проява опортунізму на практиці» [6].

Вивчення наукових джерел з проблеми дослідження [1; 5] дозволяє констатувати, що пізніше критичні публікації почали займати значно менший обсяг вузівських газет. Після 1937–1938 рр. вузівські багатотиражки значно зменшують і обсяг матеріалів, присвячених студентському життю і процесу навчання, стають більш офіційними. Наприклад, січневі номери вузівських газет за 1938 р. вийшли в розпал зимової сесії, і теоретично мали висвітлювати її перебіг і результати. Проте цього року студентська сесія збіглася в часі з «більш важливою подією» — першою сесією Верховної ради СРСР 1-го скликання. Як і всі газети країни, вузівські багатотиражки на першій і другій полосі надрукували «Речь Председателя Совнаркома СССР и депутата В.М. Молотова на Первой сессии Верховного Совета СССР 1-го созыва» [5, с. 93].

Вище зазначене дає підстави для висновку, що напередодні війни вузівські багатотиражки дещо змінюють функціональну спрямованість і набувають характеру органів пропанди й агітації радянського режиму. Головним критерієм відбору матеріалів і їх авторів стає принцип ідейності і партійності. Офіційна хроніка життя вишу значно зменшується. Натомість запроваджуються так звані «комсомольські сторінки», у яких подається матеріал про зростання чисельності комсомольців, їхню участь у соцзмаганнях.

Як відомо, під час Другої світової війни вищі навчальні заклади України було евакуйовано у східні райони СРСР. Тільки наприкінці 1943 року українські університети та інститути почали повертатися в рідні міста. Після звільнення тимчасово окупованої території України в ній

відновили роботу 154 вищих навчальних заклади. На початку 1960-х років розширилися мережа державних університетів, до яких приєдналися Донецький, Сімферопольський.

Підкреслимо, що на 1984 р. в УРСР функціонувало 146 вищих навчальних закладів, у тому числі університетів – 9, технічних вищих навчальних закладів – 50, сільськогосподарських вищих навчальних закладів – 17, вищих навчальних закладів економіки і права – 10, педінститутів – 30, вищих навчальних закладів охорони здоров'я – 15, вищих навчальних закладів фізкультури і спорту – 3, культури і мистецтва – 12. Мережу вищих навчальних закладів доповнювали також 25 філій, 7 спеціалізованих факультетів і відділень та 12 загально-технічних факультетів [7].

Результати наукового пошуку засвідчили, що розвиток вузівської преси в період 1946–1991 рр. мав свої характерні ознаки, що визначалися суспільно-політичною ситуацією в країні, тенденціями в розвитку як вищої школи, так і радянської преси в цілому.

У післявоєнні роки вузівські видання в більшості поновили свою видавничу діяльність. Проте через брак коштів окремі із них набули форми стіннівок, обіймаючи 8-10 аркушів ватману [8, с. 4]. Так, у Харківському державному педагогічному інституті газета поновила свою діяльність як стіннівка у 1946 році, але вже під назвою «За сталінські кадри». Під назвою «Сталінські кадри» з 1 січня 1947 року стала виходити друком і багатотиражка Харківського державного університету. Змінила назву й газета Київського державного університету. У післявоєнний період вона друкувалася під назвою «За радянські кадри». З 1 січня 1948 р. поновила свою роботу й газета «Автодорожник» Харківського автодорожного інституту.

Утім, не дивлячись на зміну назв, вузівські багатотиражки продовжували здійснювати пропогандистську лінію партії, реалізуючи провідну функцію виховання мас студентської молоді. Керівництво мережею багатотиражок здійснювалося методами жорсткого адміністрування і централізації, що було характерним для всієї системи засобів масової інформації цього періоду [5, с. 94].

Після XX з'їзду партії 1956 р. і падіння культу особистості Сталіна, розпочинається якісно новий етап у розвитку вузівської преси: вона стає менш заполітизованою, про що свідчать зміни назв (наприклад, з 1 січня 1957 р. газета «Сталінські кадри» виходить під назвою «Харківський

університет», газета «За радянські кадри» – під назвою «Київський університет» тощо); спостерігається кількісне зростання вузівських газет у зв'язку з появою нових вишів; у окремих із них започатковується друк додаткових видань, зокрема для заочних відділень.

У період «відлиги» вузівська багатотиражна газета змінюється й змістовно, повертаючись до більш широкого висвітлення питань навчального процесу, виробничої практики, студентського життя і дозвілля. Зауважимо, що вона не полишила завдання реалізації ідеологічної лінії партії, працюючи за формулою всієї радянської преси «агітатор, пропагандист, організатор», проте стала набагато ближчою до своїх потенційних читачів. На її сторінках знаходили відображення питання організації навчання, науково-дослідної роботи студентів і викладачів, життя в гуртожитках, спортивні досягнення, сільськогосподарські роботи, рейди народних дружин, організація студентських будівничих загонів, виробнича практика тощо. Такий широкий спектр тематичних рубрик вдавалося реалізовувати завдяки потужній армії громадських кореспондентів, яку поповнювали адміністрація, викладачі, студенти, співробітники вишів тощо. Як приклад, наведемо назви публікацій одного з номерів газети «За радянського лікаря» (1960 р.): «Студент повинен науково мислити», «Щоб збагатити свої знання», «Їдальня та буфет працюють незадовільно», «Книжкова полиця», «До ленінських днів», «Вечір запитань і відповідей», «З молодіжним завзяттям», «Головне ідейно-виховна робота» тощо [4].

Проте, як засвідчили результати проведеного дослідження, основною темою вузівських багатотиражок у цей період залишалися навчальний процес і сесія. Постійною рубрикацією вузівські багатотиражки не вирізнялися, тому матеріали, присвячені підготовці і перебігу сесії розміщувалися хаотично. У кожній газеті було організовано своєрідну «дошку пошани» студентів – рубрику (часто без назви), яка присвячувалася відмінникам навчання. Обов'язково зазначалися прізвища студентів, факультети і групи, інколи розміщували навіть фотографії-портрети. Також одним із розповсюджених жанрів в екзаменаційний період слугував детальний репортаж про те, як проходить сесія. При цьому наводилися конкретні факти, ситуації, включаючи те, який білет дістався студенту, і на скільки ґрунтовно він на нього відповідав. Досить часто використовували й такі жанри, як нарис і замальовка, які розповідали про кращих студентів вишу, що мали слугувати прикладом для наслідування [5, с. 96].

Упродовж навчального року вузівські газети друкували звіти про успішність окремих груп, факультетів і всього вишу. У більшості випадків такі матеріали носили позитивний характер, свідченням чого слугують назви публікацій, зокрема такі, як: «Результати радують», «Зобов'язання перевиконано», «Зі знаком якості» тощо [5, с. 97].

В аспекті досліджуваної проблеми привертають увагу й публікації вузівських багатотиражок, спрямовані на надання методичної допомоги кожному студенту у процесі навчання. Досить корисними, на наше переконання, виявилися такі рубрики, як «На допомогу тому, хто складає іспити», «Як слухати лекцію», «Семінарське заняття і як до нього готуватися», «Тобі, першокурснику!», «Тобі, заочнику!» тощо.

Аналіз вузівських багатотиражок 60-70-х років ХХ століття («Київський університет», «Київський політехнік», «Харківський університет», «Автодорожник», «За радянського лікаря» тощо) свідчить про те, що на їх сторінках досить широко відображалась і діяльність студентського самоврядування. У цей час у названих вишах діяли громадські деканати, які надавали допомогу в організації навчального процесу, здійснювали контроль за успішністю, влаштовували змагання між групами й факультетами. Результати таких соцзмагань за допомогою вузівської преси доводилися до відома кожного студента, стимулюючи його позитивні прагнення.

Ще однією темою, яка набувала висвітлення на сторінках вузівської преси в цей період, було студентське життя в гуртожитках. Вищі навчальні заклади змагалися за те, у кого краще облаштовані гуртожитки. За підсумками конкурсів присуджувались почесні грамоти і вручалися медалі. Вузівські газети висвітлювали кожний крок таких змагань, розповідали про кращі кімнати, поверхи, про чинні клуби, гуртки тощо. Редакція газет організовувала рейди в гуртожитки, пропагувала здоровий спосіб життя, порушувала проблеми, виступала з критикою. Окремо пропагувала створення молоді сім'ї, умови для якої має забезпечити гуртожиток [5, с. 98–99].

Ідея соціалістичного змагання поширювалася вузівськими багатотиражками і через призму висвітлення щорічних літніх трудових семестрів. Робота студентів в колгоспах, лікарнях, студентських загонах займала чільне місце у переліку рубрик вузівських багатотиражок 60–70 років ХХ століття.

В аспекті досліджуваного питання привертає увагу й інша проблематика, порушувана вузівськими багатотиражками в окреслений історичний період. Зокрема, вузівська преса значну увагу приділяла поширенню інформації про офіційне життя вищого навчального закладу, як-от: проведення студентських конференцій, захист дисертацій, ювілеї викладачів, засідання гуртків, огляди стіннівок, виставка технічної творчості.

Ураховуючи спеціалізацію вишу, багатотиражки фокусували свою увагу й на новинах професійної сфери, висвітлювали практичні питання, намагаючись допомогти майбутнім фахівцям у тонкощах обраної професії. Прикладом слугують такі публікації: «Складові підготовки лікаря» («За радянського лікаря»), «Чи завжди правий учитель?», «Коли вчитель властитель дум» («За педагогічні кадри») тощо.

Водночас, в окреслений історичний період вузівська преса перебирає на себе й функцію формування позитивного іміджу вишу. Досить часто газети друкують спогади випускників, які досягли значних успіхів у професійній сфері, рекламують оснащення кабінетів, лабораторій, бібліотек, винаходів студентів, співробітників вишів тощо.

Окремий блок матеріалів вузівські газети присвячували питанням здорового способу життя і спорту. Репортажі зі спортивних змагань інколи займали цілу полосу. Проте вони не обмежувалися спортивними досягненнями, але й охоплювали питання профілактики захворювань. Наприклад, «Обережно, грип!», «Профілактика гострих кишкових захворювань», «Як зберегти зір» тощо [5, с. 100]

Огляд вузівських багатотиражок засвідчує той факт, що, починаючи з середини 60 – початку 70-х років ХХ століття, в них, окрім студентських віршів і малюнків, стали друкувати і психологічні есе, роздуми про кохання і міжособистісні стосунки. Дещо змінюється погляд і на самого студента. Він позиціонується не лише як активіст і громадський діяч, але й людина з особистими проблемами, інколи невпевнена в собі.

Зауважимо, що в цілому, в роки «застою» ні зміст, ні оформлення вузівських багатотиражок суттєво не змінилося. Згідно зі статистичними даними, на 1971 р. у межах СРСР видавалось 426 вузівських багатотиражних газет [1, с. 572]

Лише з середини 80-х років ХХ століття із запровадженням «перебудовчих процесів», поширенням «демократизації» і «гласності» вузівські багатотиражки зазнають змін. Це зумовлювалося потребою об'єктивного висвітлення багаточисельних проблем як у житті суспільства,

так і в житті вишів з позицій нового політичного і економічного мислення. Вузівські багатотиражні газети поступово стали перетворюватися на поле дискусій з різних суспільно-політичних проблем, на їх сторінках висловлювалися різні точки зору дописувачів на освітянські проблеми. У межах кожної багатотиражки було започатковано рубрики на зразок «Обговорюємо, дискутуємо, пропонуємо». Проте таке пожвавлення тривало недовго і на початок 1990-х років вузівські газети повернулися до основного свого завдання – ведення хроніки життя ВНЗ.

Після здобуття Україною (1991 р.) незалежності відбувався інтенсивний пошук нової моделі вузівської газети. На початку 90-х років ХХ століття з вузівських газет було знято гасло «Пролетарі всіх країн, єднайтеся!». Окремі вузівські газети, будучи виразниками національної ідеї, запровадили нові гасла. Зокрема, газети «Київський університет» Київського державного університету імені Тараса Шевченка і «Педагог Прикарпаття» Івано-Франківського державного педагогічного інституту імені В. Стефаника у якості гасла використали слова Тараса Шевченка «Учіться, брати мої, думайте, читайте...».

28 січня 1995 року після дворічної перерви відновила роботу, оновлена за формою і змістом, газета із старою, але дуже місткою назвою «Учитель» Харківського державного педагогічного інституту імені Г.С. Сковороди [74, с. 4]. Змінила назву й газета «За радянського лікаря» Харківського медичного університету. З 1992 року вона виходила під назвою «Медвузівець», а з 1993 р. і до теперешнього часу – «Медичний університет».

Сьогодні в Україні кожний солідний університет видає власну газету: у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка виходить друком газета «Київський університет», в Національному університеті «Київський політехнічний інститут» – газета «Київський політехнік», у Львівському національному університеті імені І. Франка – «Каменярь», у Тернопільській академії народного господарства – «Академія», в Острозькій академії – «Острозька академія», в Житомирському державному університеті імені Івана Франка «Універсум» тощо.

Широкою палітрою багатотиражок представлені й педагогічні виші України: газета «Учитель» (Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди), газета «Педагог» (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського), газета «Педагогічні вісті» (Уманський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка), газета «Освітні обрії»

(Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка», газета «Університетський час» (Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка), газета «Університетське слово» (Бердянський державний педагогічний університет) тощо.

Як специфічний різновид корпоративних ЗМІ вони мають сьогодні потужні важелі (цільове призначення, система постійних рубрик, жанрове розмаїття, візуальні і вербальні компоненти) для впливу на процес професійного становлення майбутнього педагога.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, проведене дослідження дає підстави для висновку, що преса ВНЗ як різновид галузевих багатотиражних газет має глибоке коріння. Її паростки сягають другої половини ХІХ століття, коли в межах університетських видань України («Університетські вісті», «Записки Імператорського Харківського університету», «Записки Імператорського Новоросійського університету») було започатковано неофіційні відділи. Проте утвердження вузівської газети як окремого типу преси відбулося на межі 20–30-х років ХХ століття в межах радянської системи вищої освіти. Офіційно визнаний курс вищих навчальних закладів на «зрощування» нової пролетарської інтелігенції й утвердження комуністичної ідеології, соціальне замовлення на створення позитивного іміджу нової (радянської) системи вищої освіти зумовив появу нового типу видань - вузівських багатотиражних газет. Поступово вони поширилися на всі виші України, проте їх цілі, завдання, тематика публікацій не були сталими й визначалися низкою чинників, а саме: суспільно-політичною ситуацією в державі, тенденціями розвитку вищої школи і радянської преси. Завдяки своїм особливостям (тісний зв'язок з навчально-виховним процесом вишу; соціальна однорідність дописувачів і читачів, їхній високий освітній та інтелектуальний рівень; спільність читацьких інтересів і потреб, що обумовлює тематику і проблематику матеріалів, жанрове розмаїття) вузівська преса, з одного боку, слугувала важливим інструментом формування іміджу навчального закладу, з іншого, – потужним важелем підвищення якості підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності й активного громадського життя відповідно до суспільних вимог.

Дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми. Більш глибокого вивчення вимагають питання реалізації професійно-педагогічного потенціалу вузівської преси на сучасному етапі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вычуб Г. С. Многотиражная печать / Г. С. Вычуб // БСЭ. — 3-е изд. — М. : Сов. энциклопедия, 1974. — Т. 17. — С. 572.
2. За більшовицького педагога. — 1941. — № 1 (200).
3. За більшовицького педагога. — 1941. — № 5 (204).
4. За радянського лікаря. — 1960. — №14.
5. Носова Ю. А. Отечественная пресса для студенческой молодежи: историко-типологический аспект : дис. ... канд. филол. наук : [спец.] 10.01.10 / Носова Юлия Александровна. — Ростов-на Дону, 2007. — 168 с.
6. Рефлекс. — 1931. — № 19.
7. Українська радянська енциклопедія / гол. ред. М. Бажан [в 12 т.]. — К. : Голов. ред. УРЕ, 1977–1985.
8. «Учитель»: Люди. Факти. Події : зб. матеріалів газети «Учитель» ХНПУ імені Г.С. Сковороди / Укл. О. І. Артюх, І. А. Бикова, О. В. Варенікова, О. П. Карпенко. — Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2011. — 257 с.

Фендриков К. Н. Вопросы вузовской прессы в историко-педагогическом измерении. В статье на основе анализа историко-педагогических источников прослеживается генезис вузовской прессы в течение второй половины XIX — начала XXI веков. С учетом общественно-политических факторов, тенденций развития национальной высшей школы и задач прессы определена специфика функционирования вузовских газет и журналов на разных исторических этапах. Доказано, что такие печатные органы выполняли функцию «летописца» университетской жизни, «сигнализировали» о проблемных местах в подготовке будущих специалистов, акцентируя внимание на вопросах организации учебного процесса в высшей школе, профориентационной работы и производственной практики, самоорганизации студенческой жизни, проживания в общежитиях и т.д. На основе изучения и систематизации материалов, которые печатались на страницах газет ведущих вузов Украины в исследуемый период, выявлены средства их влияния на процесс профессионального становления будущих специалистов.

Ключевые слова: пресса, вузовская пресса, высшие учебные заведения, Украина, генезис, подготовка, специалист.

Fendrikov K. M. The problem of university press in historic-pedagogical aspect. The article traces, on the result of historic-pedagogical sources analysis, genesis of university press during the second half of the XIX – beginning of the XXI centuries. Taking into consideration of social-political factors, tendencies of the national high education evolution and the tasks for the press, there has been defined the functioning specificity of university newspapers and journals at different historical stages. It has been proved that such organs of the press performed the function of a “chronicler” of the university life, “blew the whistle” about problem places in the preparation on future specialists, emphasizing the questions of organization of the educational process in a university, professional orientation work and work experience internship, self-organization of the students’ life, dwelling in hostels (dorms) and others. Grounding on the study and systematization of materials, published in newspapers of prominent universities of Ukraine in the researched period, there have been defined means of their influence on the process of professional development of future specialists.

Key words: press, university press, higher educational institutions, Ukraine, genesis, training, specialist.

REFERENCES

1. Vychub G. S. Mnogotirazhnaja pechat' [Cost-print] / G. S. Vychub // BSE. — 3-e izd. — M. : Sov. entsiklopediya, 1974. — T. 17. — S. 572.
2. Za bil'shovyts'koho pedahoha [Bolshevik teacher]. — 1941. — № 1 (200)/
3. Za bil'shovyts'koho pedahoha [Bolshevik teacher]. — 1941. — № 5 (204)/
4. Za radyans'koho likarya [Soviet doctor]. — 1960. — № 14.
5. Nosova Ju. A. Otechestvennaja pressa dlja studencheskoj molodezhi: istoriko-tipologicheskij aspekt [Domestic media for students: historical and typological aspect] : dis. ... kand. filol. nauk : [spec.] 10.01.10 / Nosova Yuliya Aleksandrovna. — Rostov-na Donu, 2007. — 168 s.
6. Refleks [Reflex]. — 1931. — № 19.
7. Ukrajins'ka radyans'ka entsyklopediya [Ukrainian Soviet Encyclopedia] / gol. red. M. Bazhan [u 12 t.]. — K. : URE, 1977–1985.
8. «Uchytel'»: Lyudy. Fakty. Podiyi : zb. materialiv hazety «Uchytel'» KhNPU imeni H. S. Skovorody [“Teacher”: People. Facts. Events: Coll. the newspaper “teacher” of H. S. Skovoroda KhNPU] / Ukl. O. I. Artyukh, I. A. Bykova, O. V. Varenikova, O. P. Karpenko. — Kh. : KhNPU imeni H. S. Skovorody, 2011. — 257 s.